

K. N. S. Sidhu (Lt. Col.) v. The Union of India etc., (P. C. Jain, J.)

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਣ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਪੱਖੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 13(3)(a)(i) ਦੇ ਦੋ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(19) ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ, ਉਸਦਾ ਪਤੀ, 8 ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 4 ਜਾਂ 5 ਸਕੂਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਣ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਉਹ ਸਹੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਿੱਟਾ. ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

(20) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਟੀ. ਐਸ

ਫੁਟਕਲ ਸਿਵਲ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਜੇ. ਜੇ.

ਕੋਐਨਐਸ ਸਿੱਧੂ (ਐਲ. ਟੀ. ਕਰਨਲ), - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1973 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1090

1 ਅਕਤੂਬਰ 1976

ਐਚੇ ਐਕਟ (1950 ਦਾ 46)—ਸੈਕਸ਼ਨ 162(2)—ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ

ਆਰਡਰ—ਕੀ ਲਾਗੂ ਹੈ—ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ—ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਖੋਜ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਉਪਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼, ਖੋਜ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇ। ਅੰਤਮ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 164 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਜਵੀਜ਼ਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਕਮਾਂਡਰ ਜਿਸ ਨੇ ਖੋਜ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਵਿਚਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰਕ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ। ; ਪਰ ਦਲੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 164(2) 'ਤੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਿਜ਼ਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੰਤਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(ਪਾਰਾ 8 ਅਤੇ 10)।

ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1975 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। 'ਮਾਨਯੋਗ' ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 1 ਅਕਤੂਬਰ, 1976 ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

226/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਾਇਟ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ 21 ਅਕਤੂਬਰ, 1970 ਅਤੇ

K. N. S. Sidhu (Lt. Col.) v. The Union of India etc., (P. C. Jain, J.)

21 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, (ਅਨੈਕਸ਼ਨ 'K' ਅਤੇ *M') ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ।

ਐਚ.ਐਲ ਸਿੱਬਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਐਸ.ਸੀ ਸਿੱਬਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਆਰਸੀ ਸੇਠੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਵਕੀਲ।

ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਲਿਬਰਹਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਜੇ.—(1) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੈਮੋ ਰੈਂਡਮ ਨੰਬਰ ਪੀਸੀਏ/31300/ਪੀਐਸਆਈ (ਵਿਗ)/49, ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਰਡਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਅਤੇ 165 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਤਹਿਤ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਕੇ.ਐਨ.ਐਸ. 14 ਫਰਵਰੀ, 1967 ਨੂੰ ਅਸਲ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ -ਕਰਨਲ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 14 ਫਰਵਰੀ, 1967 ਨੂੰ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ-ਕਰਨਲ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਫਸਰ ਕਮਾਂਡਿੰਗ, 1969 ਕੋਏ ਏਐਸਸੀ (ਸਪਲਾਈਜ਼) ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰੇਲ ਹੈੱਡ ਸਪਲਾਈ ਡਿਪੂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਠਾਨਕੋਟ। ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਨਿਯਮਿਤ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ 21 ਅਕਤੂਬਰ, 1970 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ, "ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਹੋਣ" ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ (ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਕੇ' ਦੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਪੀ)। ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਅੰਕੜੇ 'ਐਮ' ਨੂੰ ਕਾਪੀ ਕਰੋ। ਪਟੀਸ਼ਨ \ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰਟ ਸਰਕਾਰ 18 ਮਈ, 1971, 20 ਅਗਸਤ, 1971, 20 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; ਅਤੇ ਮਿਤੀ 5 ਅਕਤੂਬਰ, 1970 ਨੂੰ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਜੀਸੀਐਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਅਤੇ 165 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(3) ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਬੈਂਸ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਰ ਬੈਂਚ ਕੋਲ

ਭੋਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ।

(4) ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਲ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇਕੋ-ਇਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਕਤ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪ- ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੀ ਧਾਰਾ (2), ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਲਿਬਰਹਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸਿਓਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਆਰਥਰ ਜੌਨ ਸਪੈਕਮੈਨ ਬਨਾਮ ਪਲਮਸਟੇਡ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਆਫ " ਵਰਕਸ (1) ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ "ਅਜਿਹੇ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਮ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਆਮ ਲਾਈਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਦੁਆਰਾ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਰਕਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਰਲ ਆਫ ਸੇਲਬੋਰਨ, ਐਲਸੀ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਨੂੰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਆਮ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਫਿਕਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ: -

“ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤੱਤ ਦੇ ਉਲਟ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਰਕ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ

(1) L.R. 10 (1885) A.C. 229.

K. N- S. Sidhu (Lt. Col.) v. The Union of India etc., (P. C. Jain, J.)

ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਫਾਰਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੋਂ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

ਬੋਰਡ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਾਈਸ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਲੋਰਬਰਨ; LC; ■ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

"ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਉਤਪੰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਅਫਸਰਾਂ 'ਤੇ ਥੋਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਵੇਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜੋੜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਹੂ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਕਿਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਹਨ।

(6) ਅਗਲਾ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਲ ਜੇ ਐਨ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (3) ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇ.ਐਸ. ਹੋਗੜੇ, ਜੇ .

"ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੱਕ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰੈਪਕ ਬਨਾਮ, ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (4), 'ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ

(2) L.R. (1911) A.C. 179.

K. N- S. Sidhu (Lt. Col.) v. The Union of India etc., (P. C. Jain, J.)

ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿਣਾ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ, ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪੁਰਸ਼ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਪੜ੍ਹੇ। ਕੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।"

(7) ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, *ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ*, (5) ਅਤੇ *ਐੱਮ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (6)।

(8) ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ:

- (3) ਏਆਈਆਰ 1971 ਐਸਸੀ 40.
- (4) ਏਆਈਆਰ 1970 ਐਸਸੀ 150।
- (5) ILR (1972) 1 ਪੀ.ਬੀ. ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 1.
- (6) 1975 PLR 506

(2) L.R. (1911) A.C. 179.

K. N. S. Sidhu (Lt. Col.) v. The Union of India etc., (P. C. Jain, J.)

ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵੇਕ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

"164. ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਲੱਭਣ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਾਅ।

- (1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖੋਜ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਡਰ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ, ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਰਡਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (2) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤੀ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਲੱਭਣ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਨੰਗੇ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 164 ਅਦਾਲਤੀ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਖੋਜ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਉਪਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਅੰਤਮ ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1977)1

ਧਾਰਾ 164 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਜਵੀਜ਼ਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। com ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਜਿਸ ਨੇ ਖੋਜ ਜਾਂ ਵਾਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਵਿਚਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰਕ ਲੱਭ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ; ਪਰ ਤਰਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 164 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਆਂਇਕ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਵਰਗ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਐਕਟ ਨੂੰ 1950 ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅੰਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਉਪਾਅ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਦੂਜੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (7) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

ਧਾਰਾ 164 ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਕਿ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੋ ਉਪਚਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ”

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਰਗ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹਨ। ਉਹ ਕੋਡਬੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਡਬੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਮਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇ

(7) ਏਆਈਆਰ 1965 ਐਸਸੀ, 245.

K. N. S. Sidhu (Lt. Col.) v. The Union of India etc., (P. C. Jain, J.)

ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਡਬੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੈਂ ਕੈਪਟਨ ਹਰੀਸ਼ ਉੱਪਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (8) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ੀਗੰਜ ਵਿਖੇ ਡਕੈਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਮਰੀ ਜਨਰਲ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਕੈਸ਼ੀਅਰ' ਹੋਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਇਹ ਵਾਕ ਕਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਕੈਸ਼ੀਅਰ' ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ, ਸਮੇਂ ਸਿਰ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ: -

"ਜਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।"

ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ: -

ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ. ਭਿੱਲਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਆਰਮੀ ਚੀਫ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ- ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬਤਾ ਦੀ ਕੁਝ ਝਲਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਮੁੜ-ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ

(8) A.I.R. 1973 S.C. 258

ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਕੋਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਸਾਰੇ ਸਿਵਲ ਕੇਸ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ, ਭਾਵ, ਇਸ ਸੈੱਸ ਵਿੱਚ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦਾ ਮੁਖੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ”

(9) ਸੋਮ ਦੱਤ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (9) ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰਟ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ: -

“ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 165 ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸ੍ਰੀ ਦੱਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਕੋਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਦੱਤਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਤੇ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

.....

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 164 ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 165 ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

(10) ਰਿੱਟ ਪੀ. ਨੰ: 118/68 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 20 ਸਤੰਬਰ 1968 ਨੂੰ ਹੋਇਆ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
(ਐਸ. ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਜ.)

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ। ਸਾਨੂੰ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਨਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ.

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ) ਜੱਜ ਕੋਲ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਟੀ. ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲੈਂਟ।

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ - ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ

ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1863 .

ਅਕਤੂਬਰ 21, 1976

ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ 1970— ਨਿਯਮ 22— ਕੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ—ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ—ਇਸਦਾ ਸੰਚਾਰ— ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ—ਸੰਚਾਰ — ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਰੂਲਜ਼ 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 22 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣ। ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ft ਦਾ ਮਤਲਬ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ